

ВАСИЛЬ · ГРИГОРОВИЧ
КРИЧЕВСЬКИЙ

ХРЕСТОМАТІЯ

Том I

(1891–1943 pp.)

ХАРКІВ
Видавець САВЧУК О. О.
2016

УДК 7:929 Кричевський(08)
ББК 85д Кричевський
К 82

За безкорисливу допомогу в підготовці цього видання до друку дякуємо пп.:

*Галині Ареф'євій, Володимиру Бикову, Сергію Білоконю, Наташі Блейзер, Денису Вітченку,
Галині Войцехівській, Ігорю Гиричу, Ірині Журавльовій, Вікторії Кацай, Андрію Кісю,
Ігорю Кожану, Олені Крижанівській, Василю Лінде-Кричевському, Андрію Малишкови,
Ганні Манжарі, Валентині Мизгіній, Ользі Нешті, Андрію Пальвалю, Світлані Паньковій,
Валентині Подгорній, Надії Полянській, Олесю Пошивайлу, Валентині Ракитянській,
Роксані Скорульській, Ніні Саєнко, Олександрю Федоришену, Катерині Фесик, Віталію Ханку,
Ірині Ходак, Надії Холявці, Сергію Шевченкові, Олександрі Шевлюзі та Вадиму Щербі*

К 82   **ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ КРИЧЕВСЬКИЙ** : хрестоматія : в 2 т. — Харків : Вида-
вець Савчук О. О., 2016-. — (Серія «Слобожанський світ» ; вип. 10).

Т. 1. 1891–1943 рр. / передм. І. О. Ходак ; упоряд. тому О. О. Савчук. — 2016. — 532 с.,
472 іл.

ISBN 978-966-2562-70-5

Перший том двотомовика «Василь Григорович Кричевський: хрестоматія» присвячений періоду творчості видатного українського художника-архітектора з 1891 по 1943 рр.

Видання містить текстові праці В. Г. Кричевського, вибрані розвідки про нього, автобіографічну спадщину, інформацію про персональні виставки митця 1940–1941 рр., архівні біографічні матеріали тощо.

Особливу увагу приділено творчому доробку В. Г. Кричевського: живопису, графіці, декоративно-ужитковому мистецтву, кіносценографії, архітектурі.

Значна частина мистецької спадщини майстра публікується вперше.

УДК 7:929 Кричевський(08)
ББК 85д Кричевський

ISBN 978-966-2562-03-3 (серія)
ISBN 978-966-2562-70-5

© Видавець Савчук О. О., 2016
© Ходак І. О., передмова, 2016
© Кісь А. Я., художнє оформлення, 2016

ЗМІСТ

<i>Ірина Ходак</i> · ПЕРЕДМОВА	13
--------------------------------------	----

Розділ I · ТЕКСТОВІ ПРАЦІ В. Г. КРИЧЕВСЬКОГО

Перший конкурс на пам'ятник Шевченка.....	25
В. Щербаківський. Архітектура у різних народів і на Україні. <i>Рецензія</i>	26
Другий конкурс на пам'ятник Шевченка	27
Ілюстрований Кобзарь. <i>Відгук на видання</i>	28
Протокол журі.....	30
Розуміння українського стилю	30
Лист до редакції	34
Четвертий іменний конкурс проектів пам'ятника Т. Шевченкові. <i>Заява</i>	36
[Заява щодо шортинівського проекту Т. Шевченкові]	37
Лист до редакції	38
Програм Індустріальної майстерні проф. Василя Григ. Кричевського в Інституті Пластичного Мистецтва у Києві	41
Будинок, де жив Т. Г. Шевченко у Києві	43
Про роботу над фільмом «Тарас Шевченко»	46
Нарбут в Українській академії мистецтв	51
Архітектура доби.....	58
До художнього оформлення будинку Т. Шевченка	66
Архитектура и народное творчество	67
Заповідник Т. Г. Шевченка в Каневі	69
«Українське мистецтво». <i>Рецензія</i>	75

Розділ II · ВИБРАНІ ПРАЦІ, ПРИСВЯЧЕНІ В. Г. КРИЧЕВСЬКОМУ ТА ЙОГО ТВОРЧОСТІ

<i>А. Сластионов</i> . Новый дом Полтавского губернского земства	81
<i>Г. Хоткевич</i> . «Земский дом» у Полтаві	83
<i>Е. Саранчов</i> . Дом Полтавской губернской земской управы	87
<i>В. Эйснер</i> . «Земский дом» в Полтаве.....	92
<i>Д. Антонович</i> . Українська артистична вистава у Києві*.....	97
<i>О. Сластін</i> . Перша Українська артистична виставка*	98
<i>І. Труш</i> . Українська артистична вистава у Києві*	98
<i>П. Чайка</i> . Будинок школи імени С. Грушевського.....	100
<i>П. Чайка</i> . Виставка картин українських художників*	102

<i>М. Вороний</i> . Виставка українських художників у Києві*	103
<i>Г. Лукомский</i> . Выставка картин украинских художников*	103
<i>Д. Антонович</i> . Українська артистична вистава у Полтаві*	104
<i>Ф. Эрнст</i> . Художественные сокровища Киева, пострадавшие в 1918 году*	105
<i>Ф. Эрнст</i> . Ювілей В. Г. Кричевського	106
<i>К. Фесак</i> . Василь Кричевський	107
<i>М. Биковець</i> . Василь Кричевський	109
<i>В. Г. Кричевський</i>	109
<i>М. Бажан</i> . Творець у кіно	111
<i>С. Таранушенко</i> . Василь Кричевський	114
<i>Ю. Яновський</i> . Василь Кричевський	126
<i>М. Жук</i> . Василь Кричевський	129
<i>Д. Чукин</i> . Василь Григорович Кричевський	131
<i>К. Куниця</i> . Художнє оформлення будинку Історичної секції при ВУАН у Києві. (За проектом проф. В. Г. Кричевського)	133
<i>Г. Д. Майстер</i> архітектури	139
<i>И. Машков</i> . Вылазка буржуазных националистов	140
<i>М. Голубець</i> . Кричевський, Мурашко, Нарбут*	141
<i>П. Головченко, П. Костирко, С. Татарченко</i> . Ювілей проф. В. Г. Кричевського	143
<i>Г. Радіонов</i> . Музей Т. Г. Шевченка в Каневі	143
<i>Г. Радіонов</i> . Півсторіччя творчої діяльності В. Г. Кричевського	147
Учені звання українським художникам	148
50-ліття творчої праці Василя Кричевського	149
<i>О. Молокін</i> . Український модерн в архітектурі ХХ ст.*	149
<i>О. Смик</i> . Українські національні форми в радянській архітектурі*	150
<i>П. Костирко, Ф. Мілятицька</i> . Видатний художник-архітектор. (До виставки творчості В. Г. Кричевського)	155
<i>Л. Владич</i> . Творчість В. Г. Кричевського	156
<i>Г. Радіонов</i> . В. Г. Кричевський. До характеристики творчого шляху	157
<i>П. Костирко</i> . Виставка творів В. Г. Кричевського	168
Интересная выставка	168
<i>А. Марков</i> . Майстер пейзажу. (Виставка творів В. Г. Кричевського)	169
Диспут о творчестве художника В. Г. Кричевского	171
Обговорення персональної виставки В. Г. Кричевського	171
<i>Л. Владич</i> . Василь Григорович Кричевський	172
<i>Є. Холостенко</i> . Василь Григорович Кричевський	174
<i>А. Михайлов</i> . Виставка картин В. Кричевського	182
<i>Г. Савкін</i> . На виставці картин В. Г. Кричевського	183
З щоденника Аркадія Любченка	184
<i>М. Драган</i> . П'ята виставка спілки українських образотворчих мистців*	185
<i>І. Борщак</i> . Василь Кричевський і Василь Горленко	185
<i>Є. Кричевська</i> . Василь Кричевський і Василь Горленко	187

<i>К. Антонович.</i> Василь Григорович Кричевський	188
<i>Є. Кричевська.</i> Пожежа будинку Михайла Грушевського. (До сорокріччя самостійності України)	191
<i>В. Ревуцький.</i> Василь Григорович Кричевський. Жмут спогадів.....	201
<i>В. Томашевський.</i> Василь Григорович Кричевський (1873–1952).....	204
<i>Т. Пустовіт.</i> Недруковані листи директора Миргородського художньо-промислового інституту проф. Василя Кричевського.....	208
ФРАГМЕНТИ ЗАМІТОК, ПРИСВЯЧЕНИХ	
В. Г. КРИЧЕВСЬКОМУ ТА ЙОГО ТВОРЧОСТІ	212
Протокол 23-го засідання попереднього комітету по устройству XII археологического съезда в г. Харькове (20 мая 1902 г.)	212
<i>Н. Беляшевский.</i> К возрождению украинского архитектурного стиля.....	212
Перший громадський будинок в українському стилі.....	213
<i>Є. Щербак.</i> Продана наречена.....	213
<i>Т. Р. Тарас</i> Бульба.....	213
<i>П. Г.</i> З Полтавщини. Цікаве замовлення	213
Виставка картин українських художників	213
Виставка В. Г. Кричевського.....	214
В справі виставки В. Г. Кричевського	214
<i>В. К.</i> Четверта виставка картин українських художників	214
<i>О. Аврагинський.</i> Перша українська артистична виставка	214
<i>Г. Бурданов.</i> Виставка картин киевских художников	214
<i>К. Л-о.</i> Виставка картин українських художників у Києві	214
<i>А. Харченко.</i> Українські художники на VI черговій виставці картин художників-киян.....	214
Фойє в Троїцькому народному домі	215
<i>П. Ковжун.</i> Прикраси книжки	215
Інститут Мистецтва.....	215
<i>Д. Антонович.</i> Триста років українського театру (1619–1919)	215
<i>К. Грушевська.</i> Українські народні думи	216
<i>М. Б.</i> Увічнення пам'яті М. Коцюбинського	216
<i>В. Міяковський.</i> Будинок-музей Шевченка в Києві.....	216
<i>М. Зубар.</i> Виставка сучасної графіки	216
<i>О. Новицький.</i> Здобутки українського мистецтвознавства	217
<i>А. Хвиля.</i> Пам'ятник Т. Г. Шевченкові	217
<i>П. Юрченко.</i> Урядова площа в столичному Києві.....	217
Виставка робіт художника-архітектора.....	218
<i>Т. Лешнер.</i> Книжкові знаки Ніла Хасевича	218
<i>Д. Антонович.</i> Українська гравюра.....	218
<i>Д. Антонович.</i> Українське малярство.....	218
<i>С. Борзенко.</i> Академік архітектури О. М. Бекетов	219
<i>П. Шпара.</i> Записки архітектора	219

Розділ III · ПЕРСОНАЛЬНІ ВИСТАВКИ В. Г. КРИЧЕВСЬКОГО (1940–1941)

ПЕРСОНАЛЬНА ВИСТАВКА ТВОРІВ	
ВАСИЛЯ ГРИГОРОВИЧА КРИЧЕВСЬКОГО 1940 р.	223
Лист В. Г. Кричевського до А. І. Собкевича від 27.05.1940 р.	223
Запрошення на персональну виставку творів В. Г. Кричевського (Київ, 1940 р.)	223
Каталог персональної виставки творів заслуженого діяча мистецтв, доктора мистецтвознавчих наук, професора В. Г. Кричевського (період творчості 1892–1940 рр.)	224
Афіша персональної виставки В. Г. Кричевського 1940 р.	244
Виписки з книги вражень від персональної виставки творів В. Г. Кричевського (Київ, 1940 р.)	245
Стенограма собрания, посвященого обсужденію персональної виставки произведений заслуженого деятеля искусств профессора В. Г. Кричевского (16 ноября 1940 г.)	254
Протокол собрания архитекторов и художников, посвященого персональной выставке заслуженого деятеля искусств профессора В. Г. Кричевского (16 ноября 1940 г.)	265
ПЕРСОНАЛЬНА ВИСТАВКА ТВОРІВ	
ВАСИЛЯ ГРИГОРОВИЧА КРИЧЕВСЬКОГО 1941 р.	267
Лист М. П. Бажана до В. Г. Кричевського від 02.05.1941 р.	267
Каталог персональної виставки творів заслуженого діяча мистецтв Кричевського Василя Григоровича (квітень–травень 1941 р.)	268

Розділ IV · АВТОБІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

Заява В. Кричевського ректору Київського архітектурного інституту	277
Витяг з протоколу загальних зборів студентства Київського архітектурного інституту	277
Біографія (1933)	278
Автобіографія Василя Григорьевича Кричевского (1938)	279
Життєпис Василя Григоровича Кричевського (після 1948 р.)	282
Перелік праць Василя Григоровича Кричевського (1933 р.)	285
Список научных трудов Василя Григорьевича Кричевского (1938 г.)	312
Реєстр ескізів гербів, печаток, грошей, штампів і шрифтів для державних паперів, зарисовок В. Г. Кричевського, що зберігалися у Всеукраїнському історичному музеї ім. Т. Шевченка (1918, опис Ф. Л. Ернста)	332

ДОДАТКИ

Рекомендація В. Г. Кричевського в дійсні члени історичної секції ВУАН	341
Заява проф. Василя Кричевського з приводу Межигірря	341
Лист Петра Костирка до Василя Кричевського	343
Спогад Петра Костирка	343
Замітки зі слів В. Г. Кричевського	344

П. Костирко. Василь Григорович Кричевський.....	345
Ї. Щербаківська-Кричевська. Мої спогади про Миколу Лисенка	349
Є. М. Кричевська. Опішня. 1914.....	361
Є. Кричевська. Сорок років тому.....	362
Є. М. Кричевська. Спогад про Михайла Бойчука.....	367
Ю. Яновський. Звенигора.....	368
Ю. Яновський. Майстер корабля*	372

ВИБРАНА МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА В. Г. КРИЧЕВСЬКОГО

ЖИВОПИС.....	377
ГРАФІКА.....	412
ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВЕ МИСТЕЦТВО	449
АРХІТЕКТУРА ТА ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ	456
КІНОСЦЕНОГРАФІЯ.....	480

БІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ .....

ПЛАНИ-СХЕМИ ПОМІШКАНЬ РОДИНИ КРИЧЕВСЬКИХ (1914–1941)	497
---	-----

ПРИМІТКИ.....

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ .....

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....

